

V1999-56 25.08.99

Søknad om dispensasjon på vegne av Elgros AS

Sammendrag:

Grossistene som er tilsluttet sammenslutningen Elgros ønsker å samarbeide om priser i felles priskatalog samt å samarbeide om maksimalpris-/minimumsrabatt i rammeavtaler til større kunder. Et slikt samarbeid er i strid med forbudsbestemmelsene i konkurranseloven. Konkurransetilsynet fant likevel at samarbeidet vil innebære at konkurransen i markedet forsterkes bl.a. fordi grossistene gjennom sitt samarbeid i Elgros kan opptre som reelle konkurrenter til de landsdekkende grossistene i markedet for nærings elektro. Samarbeidet kunne derfor innvilges dispensasjon.

Konkurransetilsynet viser til Deres brev av 12. mars 1999 hvor De på vegne av Elgros AS (heretter Elgros) og samarbeidende selskaper søker om dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1.

Bakgrunn

Elgros er en landsdekkende sammenslutning av elektrogrossister. Elgros eies med 1/3 hver av Sønnico Handel AS, Berggård Amundsen & Co AS og Trygve Moen Eiendom AS. 11 elektrogrossister deltar i Elgros-sammenslutningen. Grossistene er fordelt over hele Norge. Omsetningen i 1998 var på ca. 1,1 milliard kroner, og antall ansatte i gruppen var ca. 320.

Elgros og de tilsluttede grossister fikk i brev av 2. juni 1997 dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 for å kunne utgi felles priskatalog. På bakgrunn av forestående endringer i organiseringen av selskapene innenfor Elgros-samarbeidet, ønsker Elgros en avklaring av hvorvidt det er nødvendig med en ny dispensasjon. Det søkes videre om at dispensasjonen utvides slik at Elgros og samarbeidende selskaper også kan få anledning til å inngå avtaler med store, landsdekkende kunder som ønsker samarbeids-/rammeavtaler med tilbud på felles maksimumspris/minimumsrabatt for samtlige av kundenes avdelinger/selskaper over hele landet, slik at kundene sikres en maksimumspris uavhengig av hvilken Elgros-grossist de handler med.

Den planlagte omorganiseringen går ut på at Elgros i fremtiden skal besørge fellesfunksjoner i sammenslutningen, men ikke selv utøve eierskap. 9 av de 11 tilsluttede grossistene vil i fremtiden eies av de tre eierne i Elgros; Sønnico Handel AS eier Sønnico Engros AS, Bergen Elektrolager AS og Fjordane Elektrolager AS. Berggård Amundsen & Co AS eier grossistene Berggård Amundsen & Co AS, Strætkvern Elektro AS og Fjeldseth Elektro AS. Trygve Moen Eiendom AS eier Sørlandets Elektro Engros AS, Vestfold Elektro Engros AS og Telemark Elektro Engros AS. De eneste unntakene blir Møre Elektro AS, hvor det er aktuelt at Elgros fortsatt skal eie en halvpart av aksjene, samt Ing. K. Simonsen AS.

De tre eierselskapene i Elgros, samt Møre Elektro AS, er representert i Elgros' styre. Elgros' hovedoppgaver er i dag å gjennomføre rammeavtaler med leverandører for å sikre konkurransedyktige betingelser for de deltagende bedriftene i Elgros-gruppen. Videre skal Elgros utarbeide felles

produktkatalog/prisliste for de bedrifter som deltar i gruppen. [...] Unntatt offentlighet i henhold til offentlighetsloven § 5a, jf. forvaltningsloven § 13 nr. 2. Opplysningene finnes i vedlegg. Videre er Elgros prosjektansvarlig for utvikling av felles IT-systemer.

Elgros har i tillegg til ovennevnte behov for å utvide Elgros' arbeidsområde til også å kunne inngå samarbeids -/rammeavtaler med store landsdekkende kunder og konserner, slik at disse sikres en maksimumspris/minimumsrabatt.

Bakgrunnen for dette er at de store konserninstallatørene krever å få ett tilbud som dekker hele landet og alle avdelinger. I dispensasjonssøknaden av 12. mars 1999 går det frem at dersom Elgros ikke kan inngi tilbud om felles maksimalpris/minimumsrabatt på vegne av Elgros-gruppen, vil man ikke bli vurdert som en aktuell samarbeidspartner.

Forholdet til konkurranseloven

I henhold til konkurranseloven § 3-1 første ledd må ikke to eller flere ervervsdrivende for salg av varer eller tjenester ved avtale, samordnet praksis eller på annen måte som er egnet til å påvirke konkurransen, fastsette eller søke å påvirke priser, avanser eller rabatter.

Konkurransetilsynet har i brev av 2. juni 1997 funnet at en felles priskatalog for medlemmene i Elgros vil være i strid med konkurranseloven § 3-1 første ledd. Samarbeidet om felles priskatalog i Elgros vil etter tilsynets oppfatning være i strid med § 3-1 første ledd også etter en eventuell omorganisering som beskrevet ovenfor. Omorganiseringen av eierforholdene i Elgros-gruppen vil imidlertid ikke føre til vesentlige endringer i kriteriene som er lagt til grunn for dispensasjonen. En organisering som beskrevet i brev av 12. mars 1999 fra Advokatfirmaet Ytterbøl, Eian og Njøs vil altså ikke ha innvirkning på dispensasjonen gitt i brev av 2. juni 1997.

Elgros ønsker nå å utvide samarbeidet til å omfatte samarbeids -/rammeavtaler med tilbud på felles maksimumspris/minimumsrabatt til store kunder over hele landet. Samarbeids -/rammeavtalene vil innebære at Elgros-selskapenes kunder står overfor avtaler med en viss maksimalpris/minimumsrabatt uavhengig av hvor i landet de handler, og dermed uavhengig av hvilke av Elgros-selskapene de handler med. [...] Unntatt offentlighet i henhold til offentlighetsloven § 5a, jf. forvaltningsloven § 13 nr. 2. Opplysningene finnes i vedlegg.

En avtale om felles maksimumspris/minimumsrabatt mellom eierne og medlemsbedriftene i Elgros vil etter Konkurransetilsynets mening være i strid med konkurranseloven § 3-1 første ledd.

Konkurranseloven § 3-5 gjør unntak fra blant annet § 3-1 slik at to eller flere ervervsdrivende kan samarbeide om enkeltprosjekter og inngi felles anbud eller tilbud for felles levering av varer eller tjenester. For at unntaket skal komme til anvendelse må det i tilbudet opplyses om hva samarbeidet går ut på og hvem som samarbeider.

Unntaket kommer således kun til anvendelse ved samarbeid om "enkeltprosjekter". I dette tilfellet skal det etter det tilsynet forstår inngås en mer generell samarbeidsavtale mellom partene.

Konkurransetilsynet legger derfor til grunn at samarbeidet er av en slik art og har en slik permanent karakter at samarbeidet ikke gjelder enkeltprosjekter i § 3-5s forstand.

Dispensasjonen som ble gitt i Konkurransetilsynets brev av 2. juni 1999 lyder:

"Elgros AS og de tilsluttede grossister gis dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 første ledd, for å kunne utgi felles priskatalog."

Ovennevnte dispensasjon vil etter Konkurransetilsynets mening ikke omfatte en utvidelse av samarbeidet i Elgros til å omfatte rammeavtaler med felles maksimumspris. På bakgrunn av ovennevnte vil eiere og kjedemedlemmer i Elgros ha behov for dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 første ledd i henhold til lovens § 3-9, for at samarbeidet skal kunne finne sted.

Konkurransetilsynet kan med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 dispensere fra forbudene i §§ 3-1 til 3-4 dersom:

- a) konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes,
- b) det må forventes effektiviseringsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransereguleringen,
- c) konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning,
- d) det foreligger særlige hensyn.

Utgangspunkt for Konkurransetilsynets vurderinger

Produktmarkedet

Produktene innenfor dette markedet går under samlebetegnelsen næringsselektro. Et fellestrekk ved disse produktene er at det i stor grad kreves ulike former for sertifisering ved installasjon av disse produktene. Eksempel på denne typen produkter er kabel, installasjonsmateriell, linjemateriell og lys.

Innenfor næringsselektro finnes det imidlertid flere ulike produktmarkeder. Det er ikke mulig å definere hvert enkelt produktmarked, men etter Konkurransetilsynets oppfatning vil det være naturlig å foreta samme inndeling som bransjen selv har foretatt. Bransjens system for produktnummerering går under navnet Elnummerbanken. Det er ca. 45 spesifiserte hovedgrupper i Elnummerbanken. Etter tilsynets oppfatning er disse hovedgruppene et naturlig utgangspunkt for definisjonen av de ulike relevante produktmerkene i markedet for næringsselektro.

Etter det Konkurransetilsynet kjenner til er det vanlig at grossister innenfor næringsselektro tilbyr et fullsortiment av de ulike produktene. Det er altså ikke slik at enkelte grossister i særlig grad har spesialisert seg innenfor de ulike produktgruppene kabel, installasjonsmateriell osv. De viktigste kundesegmentene til grossistene er installatører, industri, kraft- og energiverk, offentlig sektor og offshore-selskaper. Installatørene er grossistenes største kundegruppe.

Det geografiske markedet

Distribusjonen av installasjonsmateriell foregår hovedsakelig fra produsent/agent via grossist til installatør. Elgros befinner seg på grossistledet i dette markedet.

De største norske elektrogrossistene er landsdekkende med lagre fordelt over hele Norge. Etter det Konkurransetilsynet kjenner til henvender store kunder, som for eksempel konserninstallatører og større industribedrifter, seg direkte til grossistens sentralenhet, uavhengig av hvor denne er lokalisert i landet. For denne typen kunder vil det geografiske markedet på grossistledet være Norge. Mindre kunder henvender seg gjerne til grossistens lokale avdelinger. Etter det tilsynet kjenner til står den enkelte grossists lokale avdelinger fritt til å fastsette rabatter og priser ved salg til lokale kunder. Grossistene vil derfor til en viss grad operere i lokale markeder.

De største grossistene innenfor markedet for næringsselektro i Norge har ifølge Elgros følgende markedsandeler;

[...] Unntatt offentlighet i henhold til offentlighetsloven § 5a, jf. forvaltningsloven § 13 nr. 2. Opplysningene finnes i vedlegg.

Konkurransemessige vurderinger

Elgros har for tiden dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 første ledd til å samarbeide om felles priskatalog. [...] Unntatt offentlighet i henhold til offentlighetsloven § 5a, jf. forvaltningsloven § 13 nr. 2. Opplysningene finnes i vedlegg.

I tillegg til ovennevnte samarbeid om felles priskatalog ønsker eierne og medlemsbedriftene i Elgros å utvide samarbeidet til også å omfatte felles rammeavtaler med maksimalpriser. [...] Unntatt offentlighet i henhold til offentlighetsloven § 5a, jf. forvaltningsloven § 13 nr. 2. Opplysningene finnes i vedlegg.

[...] Unntatt offentlighet i henhold til offentlighetsloven § 5a, jf. forvaltningsloven § 13 nr. 2. Opplysningene finnes i vedlegg.

Grossistledet i markedet for næringsselektro består av 7-8 grossister/grossistkonstellasjoner. Tre av disse grossistene er nært knyttet til sine eierselskaper som er produsenter i markedet for næringsselektro. Elgros har gjennom sitt samarbeid bygget opp en grossistkonstellasjon som er en reell konkurrent til disse konserntilknyttede grossistene. Eierne og medlemmene i Elgros er hver for seg relativt små på landsbasis. Den enkelte medlemsbedrift vil antageligvis ikke ha evne til å møte konkurransen fra de største grossistene i markedet for næringsselektro. Det er derfor Konkurransetilsynets oppfatning at samarbeidet i Elgros kan bidra til at konkurransen blant grossistene i markedet for næringsselektro forsterkes.

Konkurransetilsynets konklusjon og vedtak

[...] Unntatt offentlighet i henhold til offentlighetsloven § 5a, jf. forvaltningsloven § 13 nr. 2. Opplysningene finnes i vedlegg.

Tilsynet har også lagt vekt på Elgros kan opptre som en reell konkurrent til de konserntilknyttede grossistene i markedet for næringsselektro.

På bakgrunn av ovennevnte og med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 a) har Konkurransetilsynet fattet følgende vedtak:

Elgros AS og de tilsluttede grossister innvilges dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 første

ledd for å kunne samarbeide om utgivelse av felles priskatalog.

Elgros AS og de tilsluttede grossister innvilges dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 første ledd til å kunne inngå felles samarbeids-/rammeavtaler med tilbud på felles maksimumspris/minimumsrabatt til store kunder over hele landet.

Dispensasjonen gitt i brev av 2. juni 1997 oppheves.

Dispensasjonen trer i kraft straks og gjelder til 20. august 2004.

Konkurransetilsynet gjør oppmerksom på at dispensasjonen kan trekkes tilbake dersom vilkårene for dispensasjon ikke lenger er oppfylt eller forutsetningene for dispensasjonen ikke lenger er tilstede.

Dersom det er behov for dispensasjon utover 20. august 2004, må det søkes i god tid før dispensasjonen utløper. For ordens skyld legges det til at vedtaket kan påklages inne tre uker. En eventuell klage stiles til Arbeids- og administrasjonsdepartementet, men sendes til Konkurransetilsynet.

[til toppen](#)